

УДК 376.018

DOI: 10.12958/2227-2844-2020-5(336)-77-87

Григор'єва Інна Олександрівна,

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри спеціальної та корекційної освіти ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», м. Старобільськ, Україна.

miss.grigorevainna@yandex.ua

<https://orcid.org/0000-0003-2705-3041>

Макаренко Ірина Володимирівна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної та корекційної освіти ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», м. Старобільськ, Україна.

makarenkoirina2405@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-8187-5217>

Махукова Тетяна Віталіївна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної та корекційної освіти ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», м. Старобільськ, Україна.

mahukova.t.v@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-1921-4415>

**ОРГАНІЗАЦІЯ ЛОГОПЕДИЧНОЇ ПРАКТИКИ В СИСТЕМІ
ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТНОЗДАТНИХ ФАХІВЦІВ
У ГАЛУЗІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Демократичні зміни в суспільстві на порозі третього тисячоліття зумовили нові соціальні процеси, що торкнулися питань уваги й відношення держави до усвідомлення необхідності прогнозування перспектив розвитку кожної дитини й вимагають концентрації зусиль усіх причетних до цього процесу. Основні положення Конвенції ООН про права дитини, Національної програми Діти України, Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті, законів «Про дошкільну освіту», «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю», «Про охорону дитинства» спрямовані на реалізацію принципу дитиноцентризму, забезпечення її життєдіяльності як важливої складової повноцінного розвитку особистості. Під впливом такого відношення держави до розвитку кожної дитини формується її світогляд, ставлення до довкілля й зокрема соціуму. Відомо, що оптимальна інтеграція людини із соціумом визначається не тільки генетично переданою інформацією, але й стає можливою внаслідок набутих знань і досвіду (Б. Ананьєв, Л. Божович, І. Кон, О. Кононко, В. Котирло, О. Леонт'єв,

В. Мухіна та ін.). Учені вбачають оновлення дидактичних засад освіти в стратегії суб'єкт-суб'єктного виховання, спрямованого на формування суб'єкт-суб'єктних гуманних, морально-естетичних виховуючих відносин, тобто на основі педагогічно доцільної взаємодії фахівців різного профілю.

В останні роки різко зросла кількість дітей з порушеннями психофізичного розвитку й збільшилася частота хронічних захворювань, що спричинюють патологію, що інвалідизує. За даними Центру медичної статистики МОЗ України, більш як за десятирічний період рівень загальної інвалідності дітей збільшився на 82 %, що актуалізує й загострює процеси гуманізації та диференціації в освіті й вимагає надання соціальної, медичної та педагогічної підтримки дітям з вадами психофізичного розвитку. Із 71,6 тис. дітей дошкільного віку, які у останньому десятиріччі відвідували групи спеціального призначення – 53,6% дітей мають тяжкі порушеннями мовлення (Міністерство праці та соціальної політики. Національна доповідь, 2013 р.).

Сучасний стан суспільства і тенденції до постійного зростання кількості дітей з ТПМ вимагають професійно-грамотного вирішення її проблем, зокрема достатньої інформаційної пропаганди з боку представників суспільних інститутів, сучасних досягнень науки з питань корекції мовленнєвих порушень за участю соціальних, педагогічних і медичних працівників та інших фахівців й принципово нового підходу до взаємодії закладів освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення і родини. В свою чергу, оновлення системи спеціальної освіти неминуче піднімає питання щодо фахівців, здатних забезпечити її ефективне функціонування.

У державній програмі «Концепція педагогічної освіти» зазначається, що основна мета української системи освіти – створити умови для розвитку й самореалізації кожної особистості, сформувані покоління, яке здатне навчатися впродовж усього життя. Таким чином, професійна майстерність та конкурентноспроможність сучасного логопеда залежить від того, чи готовий він буде поповнювати свої професійні знання неперервно (Пахомова, 2013).

У системі вищої освіти України вже з 2004 року розпочато проведення педагогічного експерименту, зумовленого переходом на європейську технологію навчання, в ході якого велика увага приділяється самостійній роботі здобувачів вищої освіти та активному проходженню виробничої практики. Організація логопедичної практики за кредитно-модульною технологією є невід'ємним елементом навчального процесу і входить до календарно-тематичних і навчальних планів, навчальних програм як обов'язкова для всіх здобувачів вищої освіти. Під час самостійної практичної діяльності розвивається розумова діяльність здобувача вищої освіти не лише на рівні отриманих знань, а й залучення вже відомих знань до вирішення завдань, проблем, ситуацій.

В даних умовах зростають вимоги до професійної підготовки логопедів (Шеремет, 2007). Логопедія, як наука, має велике теоретичне, методологічне й практичне значення, зумовлене соціальною сутністю мовлення, тісним зв'язком мовленнєвого розвитку з психічною діяльністю дитини. Особливості фаху потребують від майбутнього логопеда не тільки вмінь і навичок, необхідних для формування мовленнєвої діяльності, але й соціального інтелекту, що забезпечить розуміння наслідків поведінки дітей та дорослих під час взаємодії. Корекційний процес враховує взаємозв'язки та взаємовідносини у такій динамічній системі, як логопед-дитина-педагог-психолог-лікар-батьки. Враховуючи означену кількість суб'єктів, причетних до взаємодії та важливість й необхідність протікання корекційного процесу, майбутньому логопеду потрібно оволодіти сучасними корекційними технологіями, що відбувається завдяки інтеграційному впливу існуючих навчальних курсів медико-біологічного циклу, лінгвістичного, психолого-педагогічного та інших. Обов'язковим компонентом системи професійної підготовки логопеда є логопедична практика, направлена на оволодіння навичками професійної діяльності логопеда, формування у нього цілісного уявлення про дитину з мовленнєвими порушеннями.

Саме кредитно-модульна система підготовки фахівців в умовах закладу вищої освіти враховує організацію однієї з форм навчальної діяльності, а саме виробничої практики, на основі принципів системності, що забезпечує її проходження протягом 3-ох років.

У Державному освітньому стандарті вищої професійної освіти педагогічна практика розглядається як особливий вид навчальної діяльності здобувачів вищої освіти. Логопедична практика є обов'язковою і являє собою вид навчальних занять, безпосередньо орієнтованих на професійно-практичну підготовку здобувачів вищої освіти, де найбільш прийнятими результатами навчання повинні стати: вміння актуалізувати накопичені знання і вміння використовувати їх в процесі реалізації своїх професійних функцій, засобів досягнення намічених цілей; інтеграція знань, умінь, досвіду з соціально-професійної ситуації, тобто з реальною дійсністю. В організації логопедичної практики передбачається посилення самостійності і активності здобувачів вищої освіти.

Професійна підготовка здобувачів вищої освіти представлена трьома ланками логопедичної практики:

1 – Логопедична практика в закладах дошкільної освіти в групах для дітей з тяжкими порушеннями мовлення;

2 – Логопедична практика в освітніх установах в групах для дітей шкільного віку з порушеннями усного та писемного мовлення;

3 – Логопедична практика в закладах охорони здоров'я.

Логопедична практика в ЗДО дозволяє здобувачам вищої освіти закріпити, розширити і конкретизувати отримані в процесі навчання теоретичні знання з логопедії, вивчити організацію і зміст логопедичної

роботи в дитячому садку, сформувати уміння і навички професійно-практичної логопедичної роботи з корекції порушень мовленнєвої діяльності у дітей дошкільного віку.

Основною метою практики є оволодіння системою спеціальних педагогічних знань, умінь і навичок, що дозволяють здійснювати диференційну діагностику мовленнєвих порушень, планувати і проводити корекційну логопедичну роботу.

Завданнями логопедичної практики є:

- закріплення, поглиблення теоретичних знань, отриманих під час вивчення курсів логопедії та інших суміжних дисциплін;
- розвиток навичок синтезування відомостей з різних наук;
- оволодіння вміннями практичного застосування знань в процесі логопедичної роботи;
- ознайомлення з контингентом закладу дошкільної освіти, з комплектуванням спеціальних груп і з практичною реалізацією комплексного підходу до подолання різних мовленнєвих порушень;
- формування спеціальних професійно-педагогічних умінь і необхідних для вчителя-логопеда особистісних якостей;
- стимуляція інтересу до науково-дослідної роботи та розвиток умінь її проведення;
- виховання творчого підходу до здійснення логопедичної діяльності.

Таким чином, навчальна і науково-практична діяльність здобувачів вищої освіти в період практики в закладах дошкільної освіти для дітей з вадами мовлення спрямована на формування у них умінь і навичок логопедичної роботи на базі теоретичних знань, якими оволоділи здобувачі вищої освіти на лекціях та практичних заняттях, на поглиблення та закріплення теоретичних знань та їх використання при вирішенні конкретних практичних дій.

Логопедична практика в шкільних установах спрямована на вирішення наступних завдань:

- створити умови для інтегрування знань, набутих при вивченні логопедичних дисциплін;
- забезпечити орієнтацію здобувачів вищої освіти на синтез практичних, в тому числі корекційно-орієнтованих, дій і теоретичних знань;
- направити здобувачів вищої освіти на активне і свідоме оволодіння логопедичними технологіями;
- сформувати у майбутніх фахівців рефлексивну діяльність, яка передбачає науково-методичне осмислення факторів і умов педагогічної ситуації, процесу і результатів вирішення освітніх завдань;
- сприяти оволодінню здобувачами вищої освіти гностичними діями аналізу, оцінки, контролю та корекції при розробці і проведенні уроків, індивідуальних занять з логопедії;

- забезпечити умови для творчого пошуку оптимальних методів і засобів вивчення, навчання і виховання школярів з порушеннями усного та писемного мовлення, діагностики, корекції і компенсації відхилень у розвитку;

- організувати проведення логопедичного експерименту в рамках виконання здобувачами вищої освіти науково-дослідницької роботи (при підготовці магістерських робіт);

- включити здобувачів вищої освіти в усі види діяльності логопеда;

- забезпечити засвоєння здобувачами вищої освіти специфіки функції вчителя-логопеда освітнього закладу.

На кафедрі спеціальної та інклюзивної освіти проводиться обов'язкова логопедична практика в закладах охорони здоров'я. Це спроба практичного вирішення проблем сім'ї, в якій зростають діти з мовленнєвими вадами через допомогу здобувачів вищої освіти освітньої програми: «Логопедія».

Метою логопедичної практики в закладах охорони здоров'я є організація діяльності здобувачів вищої освіти в сім'ї з дитиною з ТПМ по створенню умов для мовленнєвого, психологічного і соціального розвитку дитини.

Програма логопедичної практики розрахована на взаємодію і співробітництво сім'ї та соціальних інститутів через студентську діяльність в умовах сім'ї та дитячої лікарні і складається з 4 кроків. Кожний крок має свою мету, зміст, напрями роботи:

I крок – організаційний.

Мета – встановити емоційно-психологічний контакт з батьками дітей з мовленнєвими порушеннями, дати батькам первинну інформацію про стан мовленнєвого розвитку дитини й можливі варіанти соціально-медико-педагогічної підтримки сім'ї.

Очікуваний результат цього кроку: встановлення здобувачем вищої освіти емоційно-психологічного контакту з дитиною, яка має проблеми мовленнєвого розвитку та її батьками;

II крок – діагностичний.

Мета – діагностика психофізичного й мовленнєвого стану дитини й визначення можливих корекційних напрямків.

Очікуваний результат цього кроку: обстеження дитини, визначення напрямів роботи з батьками та розробка індивідуальної корекційної програми дитини;

III крок – корекційний.

Мета – здійснити цілісний, особистісно орієнтований супровід батьків і дитини з мовленнєвими порушеннями в умовах сім'ї та дитячої лікарні.

Очікуваний результат цього кроку: створення розвиваючого доцільного середовища сім'ї на основі співробітництва батьків, дитини і

фахівців з метою забезпечення оптимальних умов для повноцінного мовленнєвого розвитку дитини;

IV крок – підсумковий.

Мета – здійснити аналіз діяльності батьків у взаємодії зі здобувачами вищої освіти під час проходження логопедичної практики (у межах розробленої корекційної програми) з метою диференціювання умов забезпечення комфорту сім'ї і розвитку дитини з прогнозуванням подальших дій батьків у наступній віковій фазі розвитку дитини.

Очікуваний результат цього кроку: залучення здобувачами вищої освіти батьків до процесу умовно-підсумкової оцінки результативності логопедичних впливів відповідно індивідуальної корекційної програми дитини на основі взаємодії батьків, дитини, здобувачів вищої освіти і педагогів по забезпеченню оптимальних умов для повноцінного мовленнєвого розвитку дитини.

Під час проходження логопедичної практики в закладах охорони здоров'я майбутні логопеди використовують також організаційні форми діяльності у психолого-педагогічній підтримці батьків:

- *групові*: бесіда з переглядом фрагментів занять, відеофільмів, про результати логопедичного впливу, аналіз причин недостатньої динаміки в розвитку окремих сторін мовленнєвої діяльності і сумісне вироблення рекомендацій з подолання негативних тенденцій в розвитку дитини;

- *індивідуальні*: спостереження, сумісне обговорення з батьками ходу і результатів корекційної роботи, надання батькам даних про динаміку розвитку дитини (початок і кінець циклу), індивідуальні бесіди й обговорення проблем батьків, рекомендації по створенню умов вдома, обговорення процесу і результатів виховних ситуацій дитини, рекомендації по читанню спеціальної педагогічної літератури та інші;

- *наочно-письмові*: інформація про спеціальну літературу, навчально-методичні відеофільми, виставки іграшок і посібників, анкетування, опитування.

В межах цієї програми здобувач вищої освіти пропонує батькам пройти разом з дитиною послідовними кроками, навчитись розуміти один одного, взаємодіяти і досягти очікуваного результату. Ці кроки приведуть до забезпечення подальшого мовленнєвого розвитку, задоволення від життя і сімейного щастя.

Зміст організації логопедичної практики в закладах охорони здоров'я передбачає переорієнтацію роботи з батьками від суто консультативної до діяльнісної, а саме залучення батьків дитини у корекційно-педагогічний процес, що виявляється в активізації педагогічної діяльності батьків, спільному з дитиною, педагогами й здобувачами вищої освіти освоєнні сфер життєдіяльності, визначених складеною корекційною програмою мовленнєвого розвитку дитини.

Цьому сприяє формальна структура Старобільської обласної фізіотерапевтичної лікарні, з якою з метою ефективно організації освітнього процесу у 2020 р. складено угоду про співпрацю, кафедра

спеціальної та інклюзивної освіти навчально-наукового інституту педагогіки і психології ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», до складу яких входять спеціалісти освітньої й медичної сфер. Функціонування такої різнопланової структури забезпечує наступність медико-психолого-педагогічного впливу та взаємодію її суб'єктів, завдяки участі яких відбувається становлення співробітництва фахівців, здобувачів вищої освіти і людини з мовленнєвими порушеннями. Це ще одна спроба практичного вирішення проблем мовленнєвих порушень у людей різних вікових груп через допомогу здобувачів вищої освіти логопедичної спеціальності.

Сутність співробітництва фахівців та здобувачів вищої освіти найчастіше визначається поняттям «відносини» (Федорович, 2015). При цьому маємо на увазі відносини людей з мовленнєвими порушеннями, здобувачів вищої освіти, педагогів і медиків, які доцільно формуються в певному середовищі. Цей термін використовується для позначення конкретних дій викладачів кафедри спеціальної та інклюзивної освіти та медичних фахівців різного профілю з метою досягнення конкретних результатів, а саме: формування медичної й педагогічної реабілітаційної культури, забезпечення умов для розвитку і виховання людини з мовленнєвими вадами та професійного формування майбутніх логопедів. Саме взаємодія виступає інтегруючим засобом професійних взаємовідносин, джерелом, причиною і основою розвитку суб'єктів педагогічного процесу.

Проходження логопедичної практики в закладах охорони здоров'я дозволяє студентам:

- виявляти дітей з мовленнєвими порушеннями та діагностувати їх; складати психолого-логопедичну характеристику та вміти заповнювати мовленнєву картку;
- виявляти стратегію корекційно-логопедичної та виховної роботи;
- оволодівати сучасними логопедичними методами й методиками;
- консультувати людину з мовленнєвими вадами та проводити логопедичні заняття; професійно взаємодіяти з медичними фахівцями;
- вміти прогнозувати результат корекційного впливу.

Таким чином, професійна підготовка логопедів кафедрою спеціальної та інклюзивної освіти навчально-наукового інституту педагогіки і психології ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» визначається сучасними вимогами регіону, як центральна ланка корекційно-педагогічної діяльності й допомагає у вирішенні проблем конкурентноспроможності молодих фахівців-логопедів на ринку працевлаштування.

Список використаної літератури

1. Пахомова Н. Г. Теорія і практика професійної підготовки логопедів у ВНЗ: монографія. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2013. 346 с. **2. Про становище інвалідів в Україні.** Національна доповідь.

К.: Міністерство праці та соціальної політики України, 2013. 200 с.
3. Федорович Л. О. Теорія і практика підготовки майбутніх педагогів-логопедів у вищих навчальних закладах. *Імідж сучасного педагога*. 2015. № 6-7. С. 7–11. **4. Шеремет М. К.** Проблеми та перспективи спеціальної освіти. *Корекційна педагогіка. Вісник Української асоціації корекційних педагогів*. 2007. № 1. С. 10-15.

References

1. Pakhomova, N. H. (2013). Teoriia i praktyka profesiinoi pidhotovky lohopediv u VNZ [Theory and practice of professional training of speech therapists in universities]. Poltava: PNPU imeni V. H. Korolenka [in Ukrainian]. **2. Pro stanovyshe** invalidiv v Ukraini. Natsionalna dopovid [On the situation of disabled people in Ukraine. National report]. (2013). K.: Ministerstvo pratsi ta sotsialnoi polityky Ukrainy [in Ukrainian]. **3. Fedorovych, L. O.** (2015). Teoriia i praktyka pidhotovky maibutnikh pedahohiv-lohopediv u vyshchikh navchalnykh zakladakh [Theory and practice of training future speech therapists in higher education]. *Imidzh suchasnoho pedahoha – The image of a modern teacher*, 6-7, 7-11 [in Ukrainian]. **4. Sheremet, M. K.** (2007). Problemy ta perspektyvy spetsialnoi osvity [Problems and prospects of special education]. *Korektsiina pedahohika. Visnyk Ukrainskoi asotsiatsii korektsiinykh pedahohiv – Correctional pedagogy. Bulletin of the Ukrainian Association of Correctional Teachers*, 1, 10-15 [in Ukrainian].

Григор'єва І. О., Макаренко І. В., Махукова Т. В. Організація логопедичної практики в системі підготовки конкурентноздатних фахівців у галузі спеціальної освіти

У статті розкриваються питання змісту підготовки логопедів у закладі вищої освіти на сучасному етапі демократичних змін в суспільстві. Висвітлено домінуючу роль логопедичної практики та окреслено напрямки вдосконалення підготовки, змісту, організації та методики її проведення для здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою «Логопедія». Проаналізовано сучасний стан зростання кількості дітей з порушеннями психофізичного розвитку за даними МОЗ України. Розглянуто державну програму «Концепція педагогічної світ», в якій вказано на основну мету української системи освіти. Розкрито проведення педагогічного експерименту, зумовленого переходом на європейську технологію навчання, в ході якого велика увага приділяється самостійній роботі здобувачів вищої освіти та активному проходженню виробничої практики. Організація логопедичної практики за кредитно-модульною технологією є невід'ємним елементом навчального процесу і входить до календарно-тематичних і навчальних планів, навчальних програм як обов'язкова для всіх здобувачів вищої освіти. Під час самостійної практичної діяльності розвивається розумова діяльність здобувача вищої освіти не лише на рівні отриманих знань, а й

залучення вже відомих знань до вирішення завдань, проблем, ситуацій. Саме кредитно-модульна система підготовки фахівців в умовах закладу вищої освіти враховує організацію однієї з форм навчальної діяльності, а саме виробничої практики, на основі принципів системності, що забезпечує її проходження протягом 3-ох років. Професійна підготовка студентів представлена трьома ланками логопедичної практики: 1 – Логопедична практика в закладах дошкільної освіти в групах для дітей з тяжкими порушеннями мовлення; 2 – Логопедична практика в освітніх установах в групах для дітей шкільного віку з порушеннями усного та писемного мовлення; 3 – Логопедична практика в закладах охорони здоров'я. Професійна підготовка логопедів визначається сучасними вимогами регіону, як центральна ланка корекційно-педагогічної діяльності й допомагає у вирішенні проблем конкурентноспроможності молодих фахівців-логопедів на ринку працевлаштування.

Ключові слова: компетентність, логопедична практика, соціально-педагогічні технології.

**Григорьева И. А., Макаренко И. В., Махукова Т. В.
Организация логопедической практики в системе подготовки конкурентноспособных специалистов в области специального образования**

В статье раскрываются вопросы подготовки логопедов в учреждении высшего образования на современном этапе демократических перемен общества. Освещена доминирующая роль логопедической практики и обозначены направления усовершенствования подготовки, содержания, организации и методики ее проведения для соискателей высшего образования, обучающихся по образовательной программе «Логопедия». Проанализировано современное состояние роста числа детей с нарушениями психофизического развития по данным Минздрава Украины. Рассмотрена государственная программа «Концепция педагогического образования», в которой указано на основную цель украинской системы образования. Раскрыто проведение педагогического эксперимента, обусловленного переходом на европейскую технологию обучения, в ходе которого большое внимание уделяется самостоятельной работе студентов и активному прохождению производственной практики. Организация логопедической практики по кредитно-модульной технологии является неотъемлемым элементом учебного процесса и входит в календарно-тематические и учебные планы, рабочих программ программ как обязательная для всех соискателей высшего образования. Во время самостоятельной практической деятельности развивается умственная деятельность соискателя высшего образования как на уровне полученных знаний, так и привлечения их к решению задач, проблем, ситуаций. Именно кредитно-модульная система подготовки специалистов в условиях учреждения высшего образования учитывает

организацию одной из форм учебной деятельности, а именно производственной практики, на основе принципов системности, обеспечивает ее прохождение в течение 3-ох лет. Профессиональная подготовка соискателей высшего образования представлена тремя звеньями логопедической практики: 1 – Логопедическая практика в учреждениях дошкольного образования в группах для детей с тяжелыми нарушениями речи; 2 – Логопедическая практика в образовательных учреждениях в группах для детей школьного возраста с нарушениями устной и письменной речи; 3 – Логопедическая практика в учреждениях здравоохранения. Профессиональная подготовка логопедов определяется современными требованиями региона, как центральное звено коррекционно-педагогической деятельности и помогает в решении проблем конкурентоспособности молодых специалистов-логопедов на рынке трудоустройства.

Ключевые слова: компетентность, логопедическая практика, социально-педагогические технологии.

Grigoryeva I., Makarenko I., Makhukova T. Organization of Speech Therapy Practice in the System of Training Competitive Specialists in the Field of Special Education

The article deals with the problem of the content of the training speech therapists at the higher educational establishment at the present stage of democratic change in society. Areas of improvement of training, content, organization and methods of its implementation for students specializing in "Logopedics" have been determined. The current state of the growth in the number of children with impaired psychophysical development according to the Ministry of Health of Ukraine is analyzed. The state program "The concept of teacher education" is considered, which indicates the main goal of the Ukrainian education system. A pedagogical experiment, due to the transition to the European technology of training, during which much attention is paid to the independent work of students and the active passage of practical training, is disclosed. Organization of speech therapy practice on credit-modular technology is an integral element of the educational process and is included in the calendar-thematic and curriculum of the curriculum as mandatory for all students. During independent practical activity, the student's mental activity develops both at the level of knowledge gained, and attracting them to solving problems, problems, situations. It is the credit-modular system of training specialists in a higher educational institution that takes into account the organization of one of the forms of educational activity, namely production practice, based on the principles of consistency, and ensures its passage over 5 years. Vocational training of students is represented by three links of speech therapy practice: 1 – Speech therapy practice in preschool institutions in groups for children with severe speech impairments; 2 – Speech therapist practice in educational institutions in groups for schoolchildren with impaired speech and writing; 3 – Speech therapy practice in healthcare facilities. The

vocational training of speech therapists is determined by the modern requirements of the region, as the central link in correctional and pedagogical activity and helps in solving the problems of competitiveness of young speech therapists in the employment market.

Key words: competence, pedagogical practices, social and pedagogical technology.

Стаття надійшла до редакції 21.10.2020 р.

Прийнято до друку 27.11.2020 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Савченко С. В.